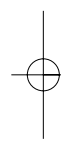
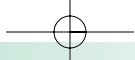

BESZÁMOLÓ

a Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság
2010. évi tevékenységéről

KKB

KKB

BESZÁMOLÓ

a Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság 2010. évi tevékenységéről

Budapest, 2011. március

Kiadja:

Könyvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság
1051 Budapest, József nádor tér 2-4.
Telefon: +36(1)795-1570
Fax: +36(1)795-0294
E-mail: kkb@ngm.gov.hu

Felelős szerkesztő: Nagy Ildikó
Tördelőszerkesztő: Palló Éva
Korrektor: Görgényi Pálné

TARTALOM

ELŐSZÓ	5
ÖSSZEGEZÉS	7
A KÖZFELÜGYELET ELLÁTÁSÁNAK FELTÉTELRENDSZERE	11
KÖZFELÜGYELETI VIZSGÁLATOK, ÁTTEKINTÉSEK	13
A közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálói 2009. évi kamarai minőség-ellenőrzésének vizsgálata	13
A fegyelmi eljárások vizsgálata	14
A nem közérdeklődésű gazdálkodók könyvvizsgálói kamarai minőség-ellenőrzésének áttekintése	15
A költségvetési minősítésű könyvvizsgálók speciális minőség-ellenőrzési kérdőívének áttekintése	15
A kamarai tag könyvvizsgálókra vonatkozó etikai szabályrendszer áttekintése	16
Az átláthatósági jelentések kamarai ellenőrzési tapasztalatainak áttekintése	17
A nemzetközi könyvvizsgálati standardok fordításának áttekintése	17
A szakmai továbbképzési rendszer áttekintése	18
TÁJÉKOZÓDÁS, INFORMÁCIÓCSERE	19
HAZAI ÉS NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK	20
A BIZOTTSÁGHOZ ÉRKEZETT BEJELENTÉSEK ÉS MEGKERESÉSEK	22
A BIZOTTSÁG 2011. ÉVI FŐ CÉLKITŰZÉSEI	24

A KÖNYVIZSGÁLÓI KÖZFELÜGYELETI BIZOTTSÁG TAGJAI

dr. Borbás Máté

Fekete Imréné

dr. Nyers Rezső

Boros Judit

Veresné dr. Somosi Mariann

ELŐSZÓ

A Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság (a továbbiakban: bizottság vagy KKB) a könyvvizsgálói törvény¹ előírásai szerint harmadik alkalommal adja közre éves beszámolóját, amelyben tájékoztatja a közvéleményt a könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszer előző évi működéséről. Ahogy maga a könyvvizsgálat, úgy az annak felügyeletére létrehozott rendszer is elsődlegesen a gazdálkodó szervezetek pénzügyi beszámolásában érdekelt szereplői számára közvetít információt, de a bizottság megállapításai, javaslatai várakozásaink szerint hozzájárulhatnak a piacgazdaság működésének szabályozásához is.

Mint ismeretes, a könyvvizsgálói közfelügyeletet működtető törvény az uniós jogszabályokon alapul, amelyekben az elmúlt évek során a hazai jogalkotást is befolyásoló további finomítások történtek. A változások lényege: a közfelügyelet függetlenségének erősítése, a könyvvizsgálat minőségbiztosításának további szigorítása és a nemzetközi kapcsolatok szabályainak pontosítása.

Mindezek a hazai könyvvizsgálati közfelügyelet szabályozásában is jelentkeztek. Az elmúlt évben elmozdulás történt az úgynevezett közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálóival szembeni elvárások szigorítása irányába. A bizottság által kezdeményezett törvénymódosítás, a szakmától független közfelügyeleti rendszer törvényi megerősítése tovább növelheti a könyvvizsgált pénzügyi kimutatások iránti bizalmat és előrelépést jelent a közfelügyeleti hatáskörök pontos rendezésében, továbbá lehetőséget ad a közfelügyeleti szabályozásban a felzárkózáshoz, az uniós elvárásoknak megfelelő független ellenőrzési rendszer kiépítéséhez.

A nemzetközi környezet jelzései szerint is szükség volt a továbblépésre. A könyvvizsgálat perspektívájával, céljaival és szervezeti kereteivel foglalkozó gondolkodás térségünkben felerősödni látszik. Az Európai Bizottság e témában 2010 őszén nyilvánosságra hozott és a KKB által is véleményezett vitaanyaga (*Könyvvizsgálati politika: a válság tanulságai* című zöld könyv) további változtatási szándékot jelez az uniós jogalkotásban. A magyar elnökség időszakában és azt megelőzően az előkészítés során érzékelhetően megnövekedett az érdeklődés Magyarország iránt a könyvvizsgálat területén is, napirendre került nemcsak a szabályozás, de a gyakorlat nemzetközi megmértetése is. A megfelelés mércéje és biztosítása a minőség, aminek biztosítása a KKB fő célkitűzése.

Budapest, 2011. március

Miklós László,

a Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság
elnöke

¹ A Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról, a könyvvizsgálói tevékenységről, valamint a könyvvizsgálói közfelügyeletről szóló 2007. évi LXXV. törvény

ÖSSZEGEZÉS

A Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottságot a 2006/43/EK-irányelv rendelkezései értelmében, a Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról, a könyvvizsgálói tevékenységről, valamint a könyvvizsgálói közfelügyeletről szóló 2007. évi LXXV. törvény (a továbbiakban: kkt) hozta létre 2008. január 1-jétől. Az időközben több alkalommal is módosított törvény határozza meg a bizottság feladatait és felelősségét a közfelügyeleti funkciók ellátásában.

Hasonlóan a bizottság feladat- és hatáskörében történt 2009. évi módosításhoz, az uniós szabályoknak való megfelelés érdekében 2010-ben is szükség volt a kkt további módosítására. A változásra a közfelügyeleti funkció gyakorlásában szorosan együttműködő Magyar Könyvvizsgálói Kamarával (a továbbiakban: kamara vagy MKVK) együttesen kellett a bizottságnak felkészülnie.

A könyvvizsgáló szakmától, illetve a kamarától független bizottság munkáját a számviteli szabályozásért felelős miniszter által biztosított titkárság és a pályázati úton kiválasztott néhány fős szakértői hálózat segíti.

Tekintettel arra, hogy a közfelügyelet hatókörét alkotó területek – a könyvvizsgálói tevékenység végzésének engedélyezése, a kamarai nyilvántartások vezetése, a könyvvizsgálói és minőség-ellenőrzési standardok, az etikai előírások, a szakmai továbbképzési rendszer, a minőségbiztosítási rendszer, továbbá a fegyelmi eljárások – a kamara feladatkörébe tartoznak, a bizottság tevékenységét csak a kamara adatbázisán, a szakmai szervezettel együttműködésben tudja ellátni.

A bizalomerősítés fontos eszköze a nyilvánosság. A bizottság saját hatáskörben ki-

alakított ügyrendje, munkaterve, valamint éves beszámolója nyilvános, az interneten (www.mkvk.hu és www.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/ado-es-penzugyekert-felelos-allamtitkarsag/hirek/knyvvizsgaloi-kozfelugyeleti-bizottsag) keresztül bárki számára hozzáférhető.

A bizottság tevékenységének középpontjában változatlanul a könyvvizsgálat minőségbiztosítása áll. A közfelügyelet további részelemei (a nyilvántartási rendszer, a nemzetközi könyvvizsgálói standardok bevezetése, a továbbképzési és a fegyelmi rendszer) a piac által elvárt minőségű könyvvizsgálat feltételeit és biztosítékát jelentik.

A bizottság munkamódszere a könyvvizsgálók, a kamara munkájának folyamatos figyelemmel kísérése mellett a vizsgálat, az áttekintés és a tájékozódás. A munkatervben meghatározott témákra irányuló vizsgálatok a kamara által rendelkezésre bocsátott információk teljes körű vagy mintavételen alapuló elemzését, értékelését jelentik.

A közfelügyeleti funkció végrehajtása során gyakorolt áttekintés módszere a megismerés mélységét és kiterjedését illetően különbözik az egy-egy témában végrehajtott vizsgálattól. Az áttekintés magában foglalja a kamarai tagsággal együtt járó kötelezettségekre vonatkozó szabályozás megismerését, azok teljesítésére alkalmazott rendszerek működésének értékelését. Az áttekintés – a vizsgálatokkal ellentétben – nem minden esetben zárul a kamara számára megfogalmazott javaslatokkal. Annak eredményei, következtetései vagy a későbbi vizsgálatokban, vagy a folyamatos kapcsolattartás, a kamarai tisztségviselőkkel folytatott információcserén útján hasznosulnak.

ÖSSZEGEZÉS

1 A bizottság 2010-ben vizsgálta a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók, valamint a tőzsdei cégeken kívül a hitelintézetek és az 5 milliárd forint mérlegfőösszeg feletti biztosítók könyvvizsgálói (könyvvizsgáló cégei) előző évi kamarai minőség-ellenőrzését. A bizottság egyetértett a kamarával abban, hogy az érintett kör könyvvizsgálatának minősége megkülönböztetett figyelmet érdemel. További szigorítást tartott indokoltnak, különösen az ismételten nem megfelelő eredménnyel záruló ellenőrzést követően. Tájékoztatást kért a kamarától a minőség-ellenőrzés alapján indított fegyelmi eljárások eredményéről és a kiszabott szankciókról. A bizottság felhívta a kamara figyelmét arra, hogy a könyvvizsgáló cégek belső ellenőrzési gyakorlatának megítélése nincs mindig összhangban a cégen belüli könyvvizsgálók egyedi mintaválasztáson alapuló ellenőrzése eredményével.

2 A fegyelmi eljárások dokumentumainak vizsgálata alapján a bizottság észrevételezte, hogy az etikai szabályzatban fegyelmi következményekkel járó cselekményeket elkövetett könyvvizsgálók közel felénél a kamara nem alkalmazott szankciókat és az első fokon kiszabott büntetéseket is a fellebbezési eljárásban gyakorta enyhítette. Kifogásolta továbbá, hogy a függetlenségi és összeférhetlenségi követelmények megsértésekor az eljárás jellemzően felmentéssel zárul, amennyiben a könyvvizsgáló a hibáját elismerte és az összeférhetlenséget megszüntette. Aggályosnak tartotta a bizottság azt is, hogy a külső hatóság kezdeményezésére indított eljárásnál nincs lehetőség visszajelzésre az eredményről. Ezt a problé-

mát a kkt 2010. novemberi módosítása az illetékes állami szervek és a Budapesti Értéktőzsde tekintetében orvosolta és előírta a kezdeményező fél tájékoztatását.

3 A nem közérdeklődésű gazdálkodók könyvvizsgálói kamarai minőség-ellenőrzése tárgyában áttekintést végzett a bizottság, amely a hatévenkénti gyakoriság teljesíthetősége mellett az eredményeket értékelte, elemezte. Ebben a körben is jellemző volt a cég belső minőség-ellenőrzési rendszernek lényegesen jobb megítélése a rendszer működését bizonyító könyvvizsgálói megbízások egyedi ellenőrzésének eredményéhez képest. A bizottság és a kamara az értékelési konzisztencia hiányáról és a továbblépés szükségességéről szakértői megbeszélésen is tárgyalt.

4 A költségvetési minősítésű könyvvizsgálók minőség-ellenőrzését – hasonlóan más sajátos területekhez – 2009-től speciális követelményrendszer (kérdőív) alapján végzi a kamara. A bizottság szükségesnek tartotta a kérdőív áttekintését és értékelését, tekintettel arra is, hogy a költségvetési szervek az általános gazdálkodóktól eltérő, helyenként azt meghaladó kockázatot hordoznak. A speciális kérdőív alkalmazását pozitív fejleményként értékelte, de tartalmával kapcsolatban több észrevételt tett. A kamara a javaslatokat megfontolva nyitottnak mutatkozott a továbbfejlesztésre.

5 A bizottság napirendre tűzte az etikai szabályrendszer áttekintését. A munka kiterjedt a világszervezet (IFAC) által kidolgozott etikai kódex hazai hasznosítására, valamint a kamara etikai szabályzata

ÖSSZEGEZÉS

összehasonlítására. Az áttekintés eredményeként megállapítást nyert, hogy bár az alapelvekben nincs eltérés, az eltérő szabályozási kultúrának is köszönhetően a hatókörök nem azonosak. A kamarai szabályzat csak a jogszabály szerinti könyvvizsgálatot ellátókra vonatkozik, és a szüneteltető státuszban lévők által végzett nem megfelelő minőségű szolgáltatások (például könyvelés) miatt a kamarának nincs lehetősége eljárni, miközben az IFAC kódexe az üzleti életben dolgozó könyvvizsgálókra nézve is tartalmaz előírásokat. A bizottság szükségesnek tartja az etikai, főleg a függetlenségi, összeférhetlenségi követelmények kamarai oktatását, különös tekintettel a módosított etikai kódex 2011-es hatályba lépésére is.

6 A közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálói (könyvvizsgáló cégei) átláthatósági jelentései kamarai ellenőrzésének áttekintése rendszeres éves kötelezettség. A bizottság megállapította, hogy a kamara rendelkezésére álló információk nem teljes körűek, az átláthatósági jelentések ellenőrzése sem volt teljes körű és a kötelezettséget nem teljesítőkkal szemben intézkedés nem történt.

7 A könyvvizsgálói közfelügyelet egyik fontos területe a könyvvizsgálati standardalkotás. A bizottság folyamatosan figyelemmel kíséri a Magyarországon is általánosan alkalmazott nemzetközi könyvvizsgálati standardok módosítását, áttekinti a kamara által elvégzett fordításokat. 2010-ben is több alkalommal volt szükség a módosult standardok fordításának véleményezésére. Az együttműködés e téren az előző évben ki-

alakított gyakorlatnak megfelelően zökkenőmentes volt a kamara és a KKB között.

8 Ugyancsak évente visszatérő téma a könyvvizsgálók kötelező továbbképzésének áttekintése, ezen belül is kiemelten az átdolgozott, újrafogalmazott könyvvizsgálati standardok oktatása. A bizottság tagjai személyes tapasztalatokat is szereztek a kamarai továbbképzések lebonyolításáról. A bizottság támogatná a visszacsatolási, számonkérési lehetőséget biztosító e-learning alkalmazását ebben a témában.

9 A folyamatos tájékozódás egyik eszköze a kamarai tisztségviselőkkel való találkozás a bizottság ülésein, valamint a kamarai rendezvényeken, továbbképzéseken való részvétel. Az elmúlt évben a bizottság találkozót kezdeményezett a húsz legnagyobb könyvvizsgáló cég vezetőjével is az Európai Bizottság könyvvizsgálat jövőjével foglalkozó vitaanyaga (*Könyvvizsgálati politika: a válság tanulságai* című zöld könyv) kapcsán. A megbeszélésen elhangzottak a bizottság Brüsszel felé továbbított véleményében hasznosultak.

10 A bizottság hazai kapcsolatrendszerében meghatározó a kamarával való együttműködés, amely folyamatos és megfelelő. A kamara törvényességi felügyeletét ellátó és a bizottság finanszírozási hátterét, valamint titkárságát biztosító Nemzetgazdasági Minisztérium Számviteli főosztályával a kapcsolat alkalomhoz igazodó és zavartalan. A KKB a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodói kör szabályozásával kapcsolatban véleményt cserélt a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével, az Álla-

ÖSSZEGEZÉS

mi Számvevőszékkel, valamint az érdekelt szakmai szervezetekkel.

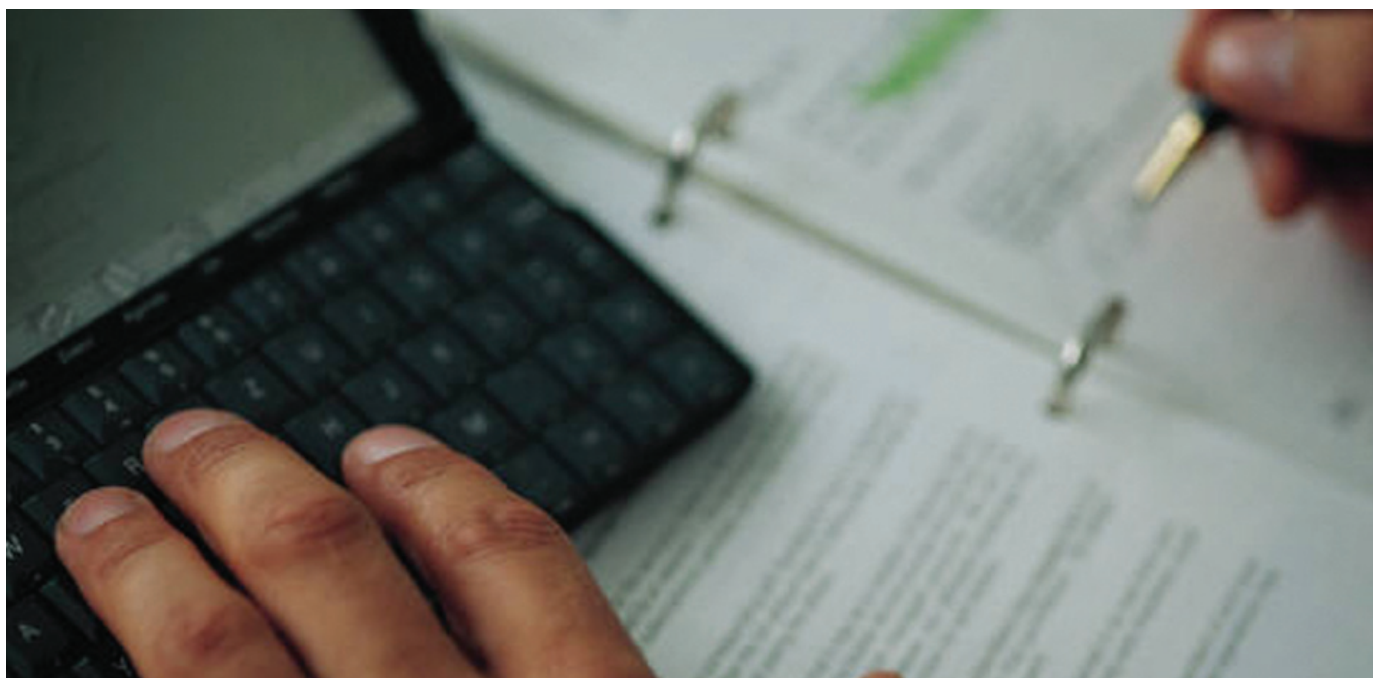
11 A nemzetközi kapcsolatok az elmúlt évben intenzívebbé váltak. Több külföldi delegáció kért találkozást és ajánlott segítséget elsősorban a minőség-ellenőrzési rendszer továbbfejlesztéséhez. A KKB lehetőségeihez mérten továbbra is részt vesz a közfelügyelet nemzetközi fóruma (IFIAR), illetve a közfelügyelet európai csoportja (EGAOB) munkájában és képviselteti magát a nemzetközi konferenciákon, workshopokon.

12 A 2011-es feladatellátásra hatással vannak a könyvvizsgálói törvény 2010. novemberi változásai. A módosítás egyértelművé tette, hogy a könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszer működtetése a bizottság felelőssége. A nemzetközi elvárásoknak

megfelelően bővült a bizottság feladatköre a más államok közfelügyeleti hatóságaival való együttműködéssel is.

13 A következő évi feladatok között meghatározó jelentőséggel bír a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálóinak (könyvvizsgáló cégeinek) a KKB közvetlen irányításával történő független minőség-ellenőrzése. Az uniós ajánlásnak megfelelő jogszabály-módosítás alapján a rendszer kiépítése, a módszertani, személyi feltételek megteremtése a 2011. év feladata lesz.

14 Személyi változás is várható a bizottságban 2011-ben, mert az egyik bizottsági tag külföldi munkavállalása miatt lemondott bizottsági tagságáról. Emellett megújul a KKB munkáját segítő szakértők névjegyzéke, miután a szakértők megbízásának időtartama 2010-ben lejárt.

A KÖZFELÜGYELET ELLÁTÁSÁNAK FELTÉTELERENDSZERE

A közfelügyeleti feladatokat és azok ellátásának feltételeit 2008. január 1-jétől a 2006/43/EK könyvvizsgálói irányelv alapján született és több alkalommal módosult törvény, a kkt szabályozza. A bizottság vizsgálja és értékeli a kamara által ellátott, közfelügyelet alá tartozó tevékenységeket, azaz

- ▶ a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység végzésének engedélyezését, a kamarai nyilvántartások vezetését,
- ▶ a magyar nemzeti könyvvizsgálati standardok, a kamara etikai szabályzata, valamint a minőség-ellenőrzésre vonatkozó nemzeti standardok kialakítását, elfogadását,
- ▶ a szakmai továbbképzési rendszer és a minőségbiztosítási rendszer működését,
- ▶ a fegyelmi eljárásokat.

A közfelügyeleti rendszer működésének eddigi tapasztalatai jelezték, hogy a kkt könyvvizsgálói közfelügyeletre vonatkozó szabályozása a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálóinak független minőség-ellenőrzése tekintetében nem teljesen felel meg a 2006/43/EK-irányelv előírásainak. Az irányelv üzenete egyértelmű a közfelügyelet és annak funkciói tekintetében: közfelügyeleti funkciót csak a szakmától (szakmai testülettől) független szervezet gyakorolhat. Ez a mércéje a nemzetközi elfogadásnak, az egyes államok szabályozása közötti egyenértékűségnek. A szakmai szervezet, azaz a kamara közfelügyeleti szerepköre alapvető ellentmondásban volt a rendszer céljaival és a nemzetközi elfogadtatásban gondokat okozott. A bizottság már 2009-ben kezdeményezte a törvény módosítását, a

javaslat azonban csak 2010-ben nyert támogatást.

A 2010. évi CXXIII. törvénnyel módosult a könyvvizsgálói törvény és a felelősségi viszonyokat rendezve a közfelügyeleti feladatkört egyértelműen a bizottság kezébe adta. Ezzel párhuzamosan a bizottság jogositványai – ugyancsak a nemzetközi elvárásoknak megfelelően – a más államok hatóságaival való együttműködéssel bővültek.

A legnagyobb változás a minőségbiztosítási rendszerben történt. Az Európai Bizottságnak a könyvvizsgálói irányelvet kiegészítő 2008. évi ajánlása szerint a törvény módosítása megteremtette a feltételét a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálói szakmai szervezettől független ellenőrzésének, amely a jövőben a bizottság közvetlen irányításával történik. A rendszer gyakorlati megvalósítása, módszertanának jóváhagyása, a személyi feltételek megteremtése a 2011-es év feladata lesz.

A bizottság személyi összetétele az év során nem változott. 2010 végével azonban

A KÖZFELÜGYELET ELLÁTÁSÁNAK FELTÉTELENDSZERE

egy tag lemondott megbízatásáról külföldi munkavállalása miatt. Pótlására 2011-ben a törvény előírásának megfelelően pályázati úton kerül sor.

A bizottság – az előző évi gyakorlatnak megfelelően – 2010-ben is szakértői segítséget tervezett igénybe venni vizsgálataihoz. Az év elején elfogadott munkaterv azonban az államigazgatási struktúrában bekövetkezett és a költségvetési finanszírozási rendszert is érintő változások miatt csak részben

valósulhatott meg. Tekintettel arra, hogy a bizottságnak – a miniszter által biztosított titkárságon kívül – nincs saját apparátusa, a szakértői munka átmeneti szüneteltetése jelentős kapacitáskiesést jelentett, és megnehezítette a törvényben előírt feladatok ellátását.

A szakértők kétéves megbízatása 2010 végén lejárt, a bizottság a szakértői foglalkoztatás körüli technikai nehézségek elhárításában bízva új pályázatot írt ki a szakértői névjegyzék feltöltésére.

KÖZFELÜGYELETI VIZSGÁLATOK, ÁTTEKINTÉSEK

A bizottság tevékenységének súlypontját a felelősségi körébe tartozó témákban indított vizsgálatok jelentik. Ezekről a minden év december 31-ig nyilvánosságra hozott munkaterv előre tájékoztatást ad. A vizsgálatok egy-egy témában a kamara rendelkezésére álló számítógépes és papíralapú információk tételes áttekintését, elemzését és értékelését jelentik jellemzően véletlenszerűen vagy célzottan kiválasztott minta alapján.

A közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálói 2009. évi kamarai minőség-ellenőrzésének vizsgálata

A közfelügyeleti hatóságok elsődleges feladata világszerte a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálóinak (a könyvvizsgáló cégeknek) az ellenőrzése, illetve minőségbiztosítási rendszerük felügyelete. Mivel Magyarországon a független ellenőrzési rendszer – az előbbieken jelzett okok miatt – csak 2011-ben kezd meg működését, a bizottság, hasonlóan a 2009-es évhez, 2010-ben még a kamara által lefolytatott minőség-ellenőrzés vizsgálatán, annak eredményének értékelésén keresztül tudott ellenőrzést gyakorolni.

A kamara a kkt szerint közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók² könyvvizsgálóival azonos gyakorisággal ellenőrzi a hitelintézetek és az 5 milliárd forint mérlegfőösszeg feletti biztosítók könyvvizsgálóit (könyvvizsgáló cégeit) is.

A bizottsági vizsgálat az eljárásban érintett 17 könyvvizsgáló és 12 könyvvizsgáló cég minőség-ellenőrzési dokumentumainak feldolgozásával, szakértő bevonásával tör-

tént. A bizottság egyetértett a kamarával abban, hogy az érintett kör könyvvizsgálatának minősége megkülönböztetett figyelmet érdemel.

A KKB a vizsgálat alapján indokoltnak tartotta a szabályozás és a gyakorlat szigorítását, különösen az ismételt meg nem felelés esetén.³ Kérte a bizottság annak a könyvvizsgálónak soron kívüli ellenőrzését, aki az előző évi minőség-ellenőrzésen nem felelt meg, de továbbra is szerepel a tőzsdei megbízatással rendelkezők listáján, valamint tájékoztatást kért az ugyancsak nem megfelelő minősítéssel zárult másik könyvvizsgáló ellen indított fegyelmi eredményéről. (A kkt módosítása csak 2011. július 1-jétől teszi lehetővé, hogy a fegyelmi eljárás kezdeményezéséről a KKB indokolt esetben értesítse a Budapesti Értéktőzsdét, illetve az érintett állami szervet.) A további javaslatok között szerepelt a jelenleg még nem közérdeklődésűnek számító, de háromévenkénti ellenőrzésre kötelezett hitelintézetek és biztosítók könyvvizsgálói ellenőrzésénél a magasabb, korábban általánosan alkalmazott 90 százalékos megfelelési arány visszaállítása. A kamara elvi akadályt ugyan nem látott a javaslat elfogadásában, azonban csak a közérdeklődésre számot tartók körének törvényi kiterjesztésekor tartja azt időszzerűnek.⁴ Aggályosnak tartotta a bizottság a 2009-ben elkezdett, a könyvvizsgáló cégek belső ellenőrzési gyakorlatát vizsgáló minőség-ellenőrzés (MER) eredménye és a cégnél foglalkoztatott könyvvizsgálók egyedi mintaválasztásán alapuló ellenőrzése közötti összhang hiányát. A cégszintű ellenőrzés célja megbizonyosodni arról, hogy a könyvvizsgáló cég megfelelő politikákat és eljárásokat vezetett be, minőség-ellenőrzési rendszere az elvárások szerint működik. Ezért ért

² Kkt 2. § E törvény alkalmazásában

19. Közérdeklődésre számot tartó gazdálkodó:

- a) az a gazdálkodó, amelynek átruházható értékpapírjait az Európai Gazdasági Térség valamely államának szabályozott piacán kereskedésre befogadták,
- b) minden olyan, az a) pont hatálya alá nem tartozó gazdálkodó, amelyet jogszabály közérdeklődésre számot tartónak minősít.

³ A kkt 2010. novemberben általánosan szigorodott e tekintetben, a minőség-ellenőrzés alapján előírt kötelezettséget nem teljesítővel szemben nem lehetséges, hanem kötelező fegyelmi eljárást indítani.

⁴ Amennyiben a hitelintézetek és a biztosítók a KKB javaslatának megfelelően közérdeklődésűnek minősülnek, e kör minőség-ellenőrzésének közvetlen irányítása a bizottság feladata lesz.

KÖZFELÜGYELETI VIZSGÁLATOK, ÁTTEKINTÉSEK

hetetlen, hogy a rendszerek kialakítása, működésének ellenőrzése közel 100 százalékosan megfelelt eredménnyel záruljon, miközben előfordul, hogy a cégben dolgozó könyvvizsgáló megbízásai nem felelnek meg a követelményeknek. A KKB javasolta az első év tapasztalatainak elemzését és a szükséges intézkedések megtételét a kamarának. A kamara elismerte az összhang hiányát, a bevezetéssel együtt járó kezdeti nehézségeket. Miután a felvetés a minőség-ellenőrzés gyakorlatát nemcsak a kiemelt körre vonatkozóan, de általában is érintette, a bizottság elengedhetetlennek tartja a módszertan továbbfejlesztését és a következő év tapasztalatainak elemzését.

Nem sikerült a kamarai minőség-ellenőrzésnek előrelépni a ráfordítások és azzal arányban álló díjak megítélése tekintetében, holott ennek ellenőrzése valamennyi jogszabály szerinti könyvvizsgálathoz követelemény. A könyvvizsgálók körében nem vált általánossá a ráfordított óraszámok nyilvántartása, megbízásonkénti összegzése. A piac jelenlegi telítettsége miatti árverseny és a versenyt korlátozó (ezért tiltott) konkrét óradíjjajánlások hiánya miatt a kamara a díjak megfelelőségének megítélésére nem vállalkozik.

A fegyelmi eljárások vizsgálata

A fegyelmi eljárások dokumentumainak tanulmányozása során a bizottság megállapította, hogy az etikai szabályzatban fegyelmi következményekkel járó cselekményeket elkövetett könyvvizsgálóknál a vizsgált esetek közel felénél a kamara nem alkalmazott szankciókat, az ügy megszüntető vagy figyelmeztetéssel megszüntető határozattal zárult. Kifogásolta a bizottság, hogy a függet-

lenségi és összeférhetlenségi követelmények megsértése (például könyvelés és könyvvizsgálat ugyanazon cég részére) esetén a kiszabott szankciók nincsenek arányban a vétség súlyával. A fegyelmi bizottság a kamarai tagot jellemzően felmenti, ha az összeférhetlenséget megszüntette és hibáját elismerte.

A bizottság más vizsgált ügyekben is enyhének tartotta a fegyelmi büntetéseket, ideértve a fegyelmi bizottság elsőfokú határozatát a fellebbezési eljárásban enyhítő elnökségi döntéseket is.

Aggályosnak tartotta a bizottság azt is, hogy ha a kezdeményező külső hatóság, az ügy lezárásáról a kezdeményező – jogszabályi felhatalmazás híján – nem kaphat visszajelzést. A hiányosságot a kkt 2010. novemberi módosítása orvosolta és előírta, hogy az érintett állami szerv (PSZÁF, ÁSZ) kezdeményezése alapján elrendelt fegyelmi eljárást lezáró jogerős határozatot meg kell küldeni az érintett állami szerv részére. A tapasztalatok alapján a bizottság további törvénymódosítási javaslatokat is megfogalmazott a fegyelmi eljárások szigorítása tekintetében.

Gyakran kell intézkedni a kamarának a továbbképzési kötelezettséget elmulasztókkal szemben, amit a törvény fegyelmi vétségnek minősít. A pótlásra és annak elmaradása esetén történő szankcionálásra azonban a kamarai szabályzat nem ír elő követendő eljárást, miközben az alkalmazott gyakorlat nem egységes és inkább elnéző. Hiányzott a szabályzatból az útmutatás arra, ha a kamarai tag tartós távollét, például diplomáciai szolgálat vagy képviselői megbízás miatt nem tud kötelezettségének eleget tenni. A felmentési kérelmek

KÖZFELÜGYELETI VIZSGÁLATOK, ÁTTEKINTÉSEK

előterjesztéséről és a mentesítés eljárásáról a kamara küldöttgyűlése a szakmai továbbképzési szabályzat módosításával 2010 decemberében határozott.

Különösen aggályosnak tartotta a bizottság a fegyelmi vétség elkövetését és nem megfelelő szankcionálását a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálóinál, mert az ilyen aránytalanság rossz hatással lehet a kamara megítélésére, a könyvvizsgálat társadalmi elfogadottságára.

A nem közérdeklődésű gazdálkodók könyvvizsgálói kamarai minőség-ellenőrzésének áttekintése

Az áttekintés egyik célja annak megállapítása volt, hogy az éves tényszámok alapján az előírt hatéves gyakoriság teljesül-e.

A 2009. december 31-i statisztika szerint az aktív és ellenőrzésre kötelezett könyvvizsgálók száma meghaladja a 3300 főt, ami azt jelenti, hogy a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálóira előírt hároméves gyakoriságot nem számítva évente 500–600 fő ellenőrzésével kell számolni. 2008-ban 473, 2009-ben pedig 396 ellenőrzés történt.

A könyvvizsgáló cégek belső minőség-ellenőrzési rendszere ellenőrzésének bevezetésével az ellenőrzés tartalma bővült. A minőség-ellenőrzés ettől kezdve három részből áll. A belső minőség-ellenőrzési rendszer felülvizsgálata mellett sor kerül a kiválasztott megbízás ellenőrzésére, és mindezt kiegészíti a pénzmosás és terrorizmus finanszírozása megelőzésének és megakadályozásának ellenőrzése, nem kis feladatot adva ez-

zel a minőségellenőröknek és a közigazgatási hatósági határozatot előkészítő adminisztrációnak. Az eredmények összehasonlításakor az előző évhez képest jelentős eltérések nem voltak.

A kamara által 2009-ben végzett 396 minőség-ellenőrzésből 27 nem megfelelt, 89 pedig megjegyzéssel megfelelt minősítéssel zárult. A könyvvizsgáló cégek belső minőség-ellenőrzési rendszerét 370 esetben vizsgálták, amiből azonban csak 9 nem felelt meg és további 21 kapott megjegyzéssel megfelelt minősítést.

Hasonlóan a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálói 2009. évi kamarai minőség-ellenőrzésének vizsgálata (lásd 12 oldal) megállapításaihoz, ebben a körben is tapasztalható volt a konzisztencia hiánya a cég rendszere és az annak működését bizonyító megbízás szintű ellenőrzésének eredménye között. Az összhang szükségessége az egyeztetések során a bizottság felhívta a kamara figyelmét.

A költségvetési minősítésű könyvvizsgálók speciális minőség-ellenőrzési kérdőívének áttekintése

A kamarai minőség-ellenőrzések színvonalát jelentősen befolyásolja az alkalmazott, standardizált követelményrendszer, szakmai szóhasználattal élve: a minőség-ellenőrzési kérdőív. Az elmúlt évek során a specialitásokat tükröző kérdőívek választéka tovább bővült, egyebek között a hitelintézetek, biztosítók, pénztárak, befektetési vállalkozások, speciális kérdőíveivel. A költségvetési minősítéssel rendelkező könyvvizsgálók

KÖZFELÜGYELETI VIZSGÁLATOK, ÁTTEKINTÉSEK

minőség-ellenőrzésének tapasztalatait a bizottság 2009-ben vizsgálta és megállapításait az előző évi beszámolóban nyilvánosságra hozta. A tapasztalatok alapján a bizottság az újonnan bevezetett speciális költségvetési kérdőív elemzésével is foglalkozott. A bizottság úgy ítélte meg, hogy a költségvetési szervek könyvvizsgálata az „általános” gazdálkodóktól eltérő, azt meghaladó kockázatot hordoz, és ennek tükröződnie kell a minőség-ellenőrzés követelményeiben is. Ennek alapján kifogásolta a bizottság, hogy a kamara az éves beszámolót készítő, valamint a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálóinak ellenőrzésére szolgáló követelményrendszerhez képest a költségvetési szektorban egyszerűbb, kevesebb szempontból álló kérdőívet használ. A szakértői közreműködéssel lefolytatott áttekintés a speciális követelményrendszer kidolgozásának tényét pozitívan értékelve javasolta a kérdőív tartalmának felülvizsgálatát, különös tekintettel arra is, hogy a költségvetési szerveknél végzett könyvvizsgálat minőségét nemcsak a könyvvizsgálati standardokhoz, hanem a vonatkozó jogszabályokban szereplő további követelményekhez is viszonyítani kell.

Az áttekintés eredményéről és a javaslatokról a bizottság elnöke írásban is a tájékoztatja a kamara elnökét, amit szakértői szintű egyeztetés követett a kamara és a bizottság között. A javaslatokkal a kamara költségvetési tagozatának rendezvénye is foglalkozott. A kamara elnöke írásban jelezte, hogy 2010. szeptember 15-ig megtörténik a költségvetési kérdőívek felülvizsgálata és átdolgozása. A kamara költségvetési tagozata a bizottsági észrevételeket, javaslatokat hasz-

nosítva a költségvetési szervek könyvvizsgálatainak költségvetési útmutatójához kapcsolódóan átdolgozta a minőség-ellenőrzési kérdőívet, de az új kérdőív jóváhagyása még nem történt meg.

A kamarai tag könyvvizsgálókra vonatkozó etikai szabályrendszer áttekintése

A könyvvizsgálókkal szembeni bizalom meghatározó tényezője a szakmai tudás mellett az erkölcsi tisztaság, a szigorú etikai követelmények teljesítése. Nem véletlen, hogy a könyvvizsgálók világszervezete, az IFAC által kidolgozott, rendszeresen karbantartott etikai kódex világszerte nagy megbecsülésnek örvend és általános normarendszerként funkcionál. A közfelügyelet folyamatos feladata az etikai szabályok megfelelésének értékelése és a könyvvizsgálók magatartásának figyelemmel kísérése.

A bizottság a fegyelmi eljárások tapasztalatai alapján szükségesnek tartotta, hogy áttekintse a kamarai tagokra vonatkozó aktuális etikai szabályrendszert is. A szakértői közreműködéssel készült áttekintés kiterjed az IFAC etikai kódexe hazai hasznosulására.⁵ Az etikai normarendszer szabályozása sajátos annyiban, hogy a kkt és az arra épülő kamarai szabályzat a hazai jogalkotás sajátosságait követve elvi és azokat részletező tételes előírásokat rögzít az uniós elvárásokhoz igazodva, az IFAC etikai kódexe azonban csak elvi szabályokat tartalmaz és gyakorlati példákat ad a végrehajtásra. Az alapelvek között nincs ellentmondás, de az összehasonlítást az eltérő szabályozási kultúra nehezíti. Eltérést jelent az, hogy a kamara etikai szabályzata csak a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevé-

⁵ A kamarai előírások a kamara IFAC-tagságából adódóan nem lehetnek enyhébbek a nemzetközi kódexnél és a hazai jogszabályokban, kamarai szabályzatokban nem rendezett kérdések tekintetében közvetlenül az IFAC előírásait kell alkalmazni.

KÖZFELÜGYELETI VIZSGÁLATOK, ÁTTEKINTÉSEK

kenység magatartási szabályaival és azok megsértése esetén követendő eljárással foglalkozik, miközben az IFAC etikai kódexe a bizonyosságot nyújtó és a bizonyosságot nem nyújtó szolgáltatások között húzza meg a határvonalat. További eltérés az, hogy miközben az IFAC szabályai a kamara egész tagságára (beleértve a szüneteltető státuszal bírót is) vonatkoznak, az etikai szabályzat csak az aktív könyvvizsgálók szabályait összegezi. Ebből következően a jogszabály szerinti könyvvizsgálatot nem, de a kkt szerinti további szolgáltatásokat ellátó (átvilágítás, átalakulás, adó-, számviteli tanácsadás, igazságügyi könyvszakértői tevékenység stb.) szüneteltető kamarai tagokkal (üzleti életben dolgozó könyvvizsgálókkal) szemben a kamarának nincs jogosultsága eljárni. A szabályozás továbbfejlesztésénél ennek a szempontnak a figyelembevételét javasolta a KKB.

Hiányolta a bizottság, hogy a kamarai etikai szabályzat – a korábbi gyakorlattal ellentétben – nem tartalmaz előírást az önérdékvesztélyeztetésére olyan esetben, amikor az adott ügyféltől (csoporttól) származó díj a díjbevétele magas részarányát teszi ki. Szükségesnek tartotta továbbá az etikai, kiemelten a függetlenségi, összeférhetlenségi követelmények oktatásának napirenden tartását, tekintettel a módosított IFAC etikai kódex 2011. januári hatályba lépésére is.

Az átláthatósági jelentések kamarai ellenőrzési tapasztalatainak áttekintése

A téma 2010-ben is napirenden volt, és az eredmények továbbra sem kielégítőek. A bizottság célja volt meggyőződni arról, hogy a kamara hogyan ellenőrizte az át-

láthatósági jelentés készítésére kötelezetteknek a feladat teljesítését. A kamara nyilvántartása a tőzsdei társaságok könyvvizsgálóiról nem volt pontos. A kamara 67 gazdálkodó 25 könyvvizsgálójától (könyvvizsgáló cégtől) kért információt az átláthatósági jelentések elérhetőségéről, de a beérkezett nemleges válaszok okát és indoklását nem vizsgálta. Az elkészült jelentések (18) formális ellenőrzése azt mutatta, hogy azok a törvényi előírásoknak megfelelnek.

Általános tapasztalat, hogy a könyvvizsgálók (könyvvizsgáló cégek) transzparenciájának bizonyítékát szolgáltató jelentések nehezen találhatók meg a könyvvizsgálók (könyvvizsgáló cégek) honlapján, továbbá a következő évek jelentései felülírják a korábbiakat. Törvényi előírás és kamarai útmutatás hiányában továbbra is bizonytalanság van a tekintetben, hogy amennyiben a könyvvizsgáló megbízatása a tőzsdei cégnél lejárt, a jelentéstételi kötelezettség mikor szűnik meg. A bizottság javasolta a kamarának a nyilvántartási és ellenőrzési rendszer teljes körűvé tételét és a kötelezettségüket nem teljesítők elmarasztalását.

A nemzetközi könyvvizsgálati standardok fordításának áttekintése

A könyvvizsgálati irányelvben elhatározott célnak, azaz a nemzetközi könyvvizsgálati standardok egységes uniós bevezetése tervének megfelelően 2009-ben befejeződött a jogszabály szerinti könyvvizsgálatra vonatkozó (200–700 számcsoporthoz tartozó), átdolgozott, illetve újrafogalmazott standardok hivatalos, az Európai Bizottság Belső piaci igazgatósága által koordinált

KÖZFELÜGYELETI VIZSGÁLATOK, ÁTTEKINTÉSEK

fordítása, amit a KKB több alkalommal véleményezett. A folyamat – ahogy arról a bizottság 2009-es beszámolója hírt adott – kellő időben lezárult. A magas színvonalú munkáért a bizottság elismerését fejezte ki a kamarának. A korábbi gyakorlattól eltérően a hazai sajátosságok nem épülhettek be a magyar nyelven közzétett nemzetközi standardok szövegébe, hanem azok összegzésére önálló magyar nemzeti könyvvizsgálati standard született, amelynek függelékében jelentek meg a lefordított nemzetközi standardok.

Miután a standardok kialakítása és elfogadása a kkt alapján a bizottság értékelésének tárgya, a szigorúan vett jogszabály szerinti könyvvizsgálat standardjai mellett vizsgálni és értékelni kell a Magyarországon alkalmazásra elfogadott további nemzetközi standardok fordítását is azok változása esetén. 2010-ben a különleges megbízásokra vonatkozó standardok (800, 805 és 810-es témaszám) fordítása vált aktuálissá, amit a bizottság a szokásos rendben véleményezett és észrevételei figyelembevételével a kamarának elfogadásra ajánlott. Emellett véleményt nyilvánított a bizottság a standardok hatálybalépésével kapcsolatban is.

A szakmai továbbképzési rendszer áttekintése

A bizottság minden évben foglalkozik a felelősségi körébe tartozó témák között a könyvvizsgálók kötelező továbbképzésével. Ezen belül is különös figyelmet kap a könyvvizsgálói módszertan alapját képező átdolgozott és újrafogalmazott standardok oktatása. A továbbképzés oktatóinak felkészítésén való részvétel, valamint a tananyag bizottsági ülésen való áttekintése kiegészült a bizottsági tagok helyszíni tapasztalatszerzésével.

A bizottság a változásokat bemutató tananyagot megfelelőnek találta, de fenntartásokat fogalmazott meg a továbbképzés több éve változatlan, hagyományos formájának hatékonyságával kapcsolatban. A minőség-ellenőrzés tapasztalatait is figyelembe véve felvetődött az oktatást követő, a megfelelő tudás megszerzéséig ismételtető számonkérés bevezetése, amelyre az e-learning jó lehetőséget adna. A bizottság támogatja a kamara törekvéseit egy, a standardok elsajátítását célzó erőteljesebb és célirányosabb továbbképzési rendszer érdekében. Amíg a könyvvizsgálók standardokkal kapcsolatos ismeretei nem kielégítőek, addig a módosítások oktatása sem hozhat megfelelő eredményt.

TÁJÉKOZÓDÁS, INFORMÁCIÓCSERE

A folyamatos tájékozódás alapfeltétel a bizottság törvényben megszabott feladatai elvégzéséhez. Ez jelenti az elektronikus információk – beleértve a kamarai honlapon megjelentek – figyelemmel kísérését, de fontos szerep jut a személyes kapcsolatoknak, a pénzügyi beszámolásban érintettekkel való találkozásnak. Ellentétben néhány uniós és harmadik ország gyakorlatával, nincs közvetlen „panaszvonal”, ahol a gazdálkodók vagy az érintett magánszemélyek közvetlenül bejelentést tehetnek a közfelügyeleti hatóságnak a könyvvizsgálattal, illetve könyvvizsgálójukkal kapcsolatban és kérhetik panaszuk kivizsgálását. Adva van azonban a kkt-ban is a lehetőség a bizottság közvetlen vizsgálatára, illetve a bizottság a számviteli szabályozásért felelős miniszterhez vagy a kamara elnökéhez fordulhat, amennyiben megkeresést kap a piaci szereplőktől. Erre minden évben van példa. *(Részletek A bizottsághoz érkezett bejelentések és megkeresések fejezetnél.)*

Az év során a bizottság több alkalommal is találkozott a kamarai tisztségviselőkkel. A kamara szakmai alelnöke az újraszövegelt, átdolgozott nemzetközi könyvvizsgálati standardok magyarországi bevezetéséről adott tájékoztatást.

A minőség-ellenőrzési bizottság elnöke visszatérő „vendége” a bizottságnak, abból következően, hogy a minőségbiztosítás figyelemmel kísérése a közfelügyeleti munka középpontjában áll. Az év során ebben a témában végzett vizsgálatok, a folyamatos monitoring feladatát jól kiegészíti a bizottsági elnöknek az előző évi kamarai minőség-ellenőrzésekről adott tájékoztatása és a tapasztalatok megvitatása.

A tájékozódás és információcsere fontos

eszköze a kamarai rendezvényeken, konferenciákon való részvétel, esetenként – a kamarai felkérésnek eleget téve – előadás a közfelügyeletről, a KKB tevékenységéről, megállapításairól és álláspontjáról.

Ugyancsak rendszeres a találkozás a kamara pénz- és tőkepiaci tagozatának elnökével, akitől a bizottság közvetlenül értesül a tagozat célkitűzéseiről, megvitatja a közös feladatokat. A korábbi megállapodásnak megfelelően a tagozat növekvő figyelmet fordít a közérdeklődésűnek minősülő tőzsdei cégek könyvvizsgálóira.

A közérdeklődésre számot tartó vállalkozások könyvvizsgálóival való találkozás szempontjából meghatározó jelentőségűek a pénz- és tőkepiaci rendezvények. Az elmúlt év során ismét lehetőség nyílt arra, hogy a bizottság képviselői a tagozat rendezvényein ismertessék a közfelügyelet tapasztalatait és felhívják a figyelmet az érintett kör könyvvizsgálóinak speciális elvárásaira.

A KKB az elmúlt évben is képviseltette magát a minőségellenőrök kétnapos továbbképzésén.

Az Európai Bizottság 2010 októberében vitaanyagot, úgynevezett zöld könyvet adott közre *Könyvvizsgálati politika: a válság tanulságai* címmel, amelyhez várta a könyvvizsgálat jövőjében érdekelt szervezetek, személyes hozzászólását. A téma jelentőségére való tekintettel a bizottság munkamegbeszélést szervezett, amelyre meghívta a hazai könyvvizsgálói piac húsz legnagyobb cégének vezetőjét, valamint a kamara tisztségviselőit. A megbeszélés tapasztalatai hasznosultak a zöld könyvre adott bizottsági véleményben, amely mindenki számára elérhető a kamara, illetve a minisztérium honlapján keresztül.

HAZAI ÉS NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

A bizottság meghatározó hazai partnere a kamara és a számviteli-könyvvizsgálati szabályozásért felelős minisztérium.

A közfelügyeleti szervezetekkel kapcsolatos uniós elvárásnak megfelelően a közfelügyeletnek nemcsak a szakmai szervezettől, de a kormányzattól is függetlennek kell lennie. Ez azonban nem zárja ki, sőt a feladatok kapcsolódásából és a közfelügyeleti feladatkörök hazai szabályozásából adódóan szükségsszerűvé is teszi az együttműködést.

A kamarával az intézményes és a személyes kapcsolatok a bizottság megalakulása óta folyamatosak és kiegyensúlyozottak, a kamara partner a közfelügyeleti feladatok ellátásában.

A bizottság az alkalomhoz igazodó gyakorisággal együttműködik a könyvvizsgálat törvényességi felügyeletét ellátó Nemzetgazdasági Minisztériummal. Az elmúlt év során erre alkalmat szolgáltatott a bizottság által kezdeményezett törvénymódosítások, valamint azon nemzetközi találkozók (PCAOB, ICAEW), ahol a látogatók mind a minisztériumot, mind a bizottságot felkeresték és könyvvizsgálat szabályozását érintő kérdésekről tárgyaltak.

A bizottság a minisztérium kezdeményezésére képviseltette magát az adminisztráció csökkentésére indított kormányprogrammal kapcsolatos szakértői megbeszélésen.

Kapcsolatfelvételt kezdeményezett a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével is, és képviselői megbeszélést folytattak a felügyelet könyvvizsgálattal kapcsolatos tapasztalatairól, valamint a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálóinak minőségbiztosításáról.

A bizottság véleményt kért a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete, valamint az Állami Számvevőszék elnökétől a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók köre kiterjesztése tárgyában. Mindkét hatóság egyetértett a kör

bővítésében. Ugyancsak megkereste a bizottság a pénz- és tőkepiaci szereplők szabályozásában érdekelt szakmai szervezeteket is, ahonnan szintén pozitív választ kapott.

A bizottság nemzetközi kapcsolatai megfelelő ütemben fejlődnek. A közfelügyelet európai csoportja, az EGAOB, illetve a közfelügyelet nemzetközi fóruma, az IFIAR munkájában való részvétel segíti a nemzetközi kapcsolatépítést, amellyel a KKB a lehetőségeihez mérten él is.

A nemzetközi érdeklődés és a kapcsolatok megélénkülése jellemezte az elmúlt évet. Ez megnyilvánult a külföldi delegációk látogatásában is.

Magyarországra látogatott az USA közfelügyeleti hatósága, a PCAOB delegációja, amely a személyes kapcsolatfelvétel mellett a nála regisztrált magyar könyvvizsgáló cégekénél tervezett inspekció időzítéséről és lebonyolításáról tárgyalt.⁶ Ennek feltétele, hogy a harmadik ország közfelügyeleti rendszerét az Európai Bizottság megfelelően nyilvánítsa és lehetőséget adjon a viszonyossági alapon működő megállapodás megkötésére. Tekintettel arra, hogy az Európai Bizottság a PCAOB megfeleléséről 2010 második felében határozott és a hazai törvénymódosítás is csak novemberben hatalmazta fel a KKB-t a megállapodás megkötésére⁷, a magyar cégek ellenőrzésére a PCAOB közreműködésével első ízben 2011-ben kerülhet sor. A megállapodás előkészítése a PCAOB és a bizottság között folyamatban van.

Magyarország uniós elnöksége előkészítéseként az Egyesült Királyság kormányzatának és könyvvizsgálói közfelügyeleti hatóságának képviselői is felkeresték a KKB-t, és érdek-

⁶ A Sarbanes-Oxley-törvény szerint az USA tőzsdéin szereplő cégeket csak a nála regisztrált könyvvizsgáló cégek auditálhatják. A regisztrációval járó kötelezettség az is, hogy a PCAOB ellenőrzi a könyvvizsgáló cég tevékenységét.

⁷ Korábban a kkt a kamara kezébe adta ezt a hatáskört, de az USA közfelügyeleti hatósága nem működhet együtt szakmai szervezettel.

HAZAI ÉS NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

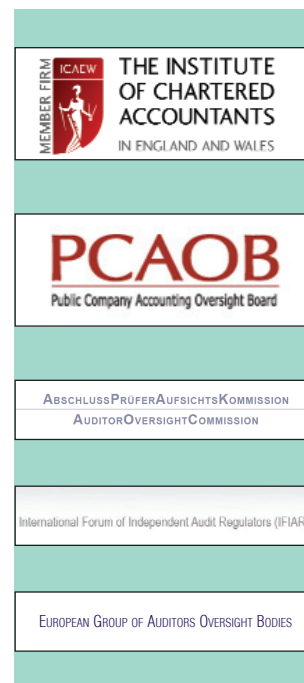
lődtek a hazai piac, a könyvvizsgálat és azon belül is a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálóinak ellenőrzése felől. A megbeszélésen világossá vált, hogy a zöld könyv által felvetett főbb kérdésekben (a könyvvizsgálati piaci koncentrációja, a nem könyvvizsgálati szolgáltatások tilalma stb.) a vélemények közel állnak egymáshoz. A delegáció segítséget, személyes tapasztalatcserelehetőséget ajánlott a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálói független minőségellenőri felkészítéséhez.

Budapestre látogatott és a KKB elnökével is tárgyalást folytatott a 134 000 tagot számláló angliai és walesi könyvvizsgálók intézetének (ICAEW) regionális igazgatója. A magyarországi könyvvizsgálói közfelügyelet és a minőségbiztosítás témakörében adott tájékoztatás mellett a megbeszélés fő témája a független minőségellenőrzési rendszer előkészítése volt. Az ICAEW képviselője ugyancsak segítséget ajánlott a független minőségellenőrök felkészítéséhez egy, a témában érdekeltek szá-

mára szervezendő munkamegbeszélés (*workshop*) megtartásával.

A bizottság meghívására a szlovák könyvvizsgálói közfelügyeleti hatóság, az UDVA delegációja járt Magyarországon 2010-ben. Az azonos irányelv eltérő implementációjából eredő eltérések⁸ mellett a megoldandó feladatokban sok az azonosság. A közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók szabályozása és könyvvizsgálóinak közvetlen közfelügyeleti minőségellenőrzése tapasztalatai a bizottság törvénymódosító javaslatai előkészítésében hasznosultak.

A bizottság 2010-ben is képviseltette magát a PCAOB éves konferenciáján. A tanácskozáson való részvételt indokolja a közfelügyeletnek egyenértékűsége és a könyvvizsgáló cégek független inspekciós rendszerével kapcsolatos nemzetközi elvárások és tapasztalatok megismerése, továbbá a harmadik országok közfelügyeletének elfogadásával kapcsolatban 2010-ben meghozott uniós döntést követően várható hazai PCAOB-s ellenőrzés.

⁸ Az UDVA, szemben a KKB-val, önálló jogi személy, hivatali apparátussal és több bizottsággal, a kamara mellett mintegy 800 egyéni könyvvizsgáló és 230 könyvvizsgáló cég felügyeletét látja el.

A BIZOTTSÁGHOZ ÉRKEZETT BEJELENTÉSEK ÉS MEGKERESÉSEK

A kkt, valamint a számviteli törvény szerint a kamarai tag könyvvizsgálónak, könyvvizsgáló cégnek, illetve a vállalkozónak a KKB felé az indok megjelölésével be kell jelenteni, amennyiben a könyvvizsgáló megbízása lemondással vagy visszahívással megszűnt.

A bizottság ülésein a titkárság rendszeresen tájékoztatást adott a könyvvizsgáló lemondásával, visszahívásával kapcsolatos bejelentésekről és döntött az esetleges kiegészítő információk beszerzésének szükségességéről.

A bizottsághoz 2010-ben a 2009. évhez képest lényegesen kevesebb, összesen 470 könyvvizsgált társasággal kapcsolatosan érkezett bejelentés.

A bejelentések – könyvvizsgált társaságokra vonatkozó, megjelölt indok szerinti – megoszlását a következő ábra részletezi.

A 470 könyvvizsgált társaságból 124-nél (26,38 százalék) értékhatár-változás miatt szüntették meg a könyvvizsgálói szerződést, amely a 2009. évi megoszlási adathoz képest 2,01 százalékpontos növekedést jelent.

A 2009. évhez viszonyítva szintén magasabb részarányt képviseltek azon bejelentések, amelyeket a megbízónál bekövetkezett változás indokolt, így például átalakulás, csődeljárás-felszámolás, végelszámolás, a forgalom jelentős csökkenése, illetve az ügyvezetés váltása. Ezen bejelentéstípusnál 1,7 százalékpontos növekedés figyelhető meg.

Jelentős, egyenként 7–8 százalék közötti részarányt mutattak azon bejelentések, amelyeket az ügyfél együttműködésének hiánya, a tulajdonosi szerkezetében bekövetkezett változások, közös megegyezés, díjazással kapcsolatos vagy a könyvvizsgálónál jelentkező problémák, illetve egyéb érvek támasztottak alá. A díjazással kapcsolatos indokok,

mint például a díjmegállapodás hiánya, a díjfizetés elmaradása, illetve „olcsóbb” könyvvizsgáló választása abszolút mértékben csökkent 2009-hez képest, a megoszlási adatokat nézve azonban 0,96 százalékpontos növekedés tapasztalható. Hasonló a helyzet a könyvvizsgáló leterheltsége, egészségügyi állapota, illetve felkészültsége hiányának okán tett bejelentésekkel kapcsolatban is.

Rendkívül jelentős, 11,59 százalékpontos csökkenés figyelhető meg azon bejelentéseknél, ahol nem a szerződéses jogviszony felmondása miatt érkezett bejelentés, hanem például azért, mert a szerződés lejárt vagy nem került aláírásra.

Szintén jelentősebb, 3,84 százalékpontos csökkenés figyelhető meg a nem megfelelő indokkal vagy indok nélkül tett bejelentéseknél. Az indok nélküli bejelentéseknél hiánypótlásra felhívó levelek kerültek kiküldésre. A bizottság továbbra is fontosnak tartja, hogy az indoknak nem minősülő tényről közlő bejelentéseknél ne csak a következményt, de a felmondás valódi okát is megismerje és kizárja a közérdeket veszélyeztető helyzetek lehetőségét, vagy éppen fényt derítsen arra.

Az uniós irányelv és ennek megfelelően a számviteli törvény által sem elfogadhatónak minősített véleményeltérést nem jelentettek a bizottságnak.

Ezen túlmenően időről-időre érkeznek jogértelmezési kérdések is, amelyeket a bizottság az illetékes minisztériumhoz továbbít.

Volt olyan megkeresés, amelyben a könyvvizsgáló a vele szemben lefolytatott kamarai fegyelmi eljárás kapcsán a KKB közvetlen vizsgálatát kérte. Tekintettel arra, hogy a bizottság csak a jogszabályi kötelezettségen

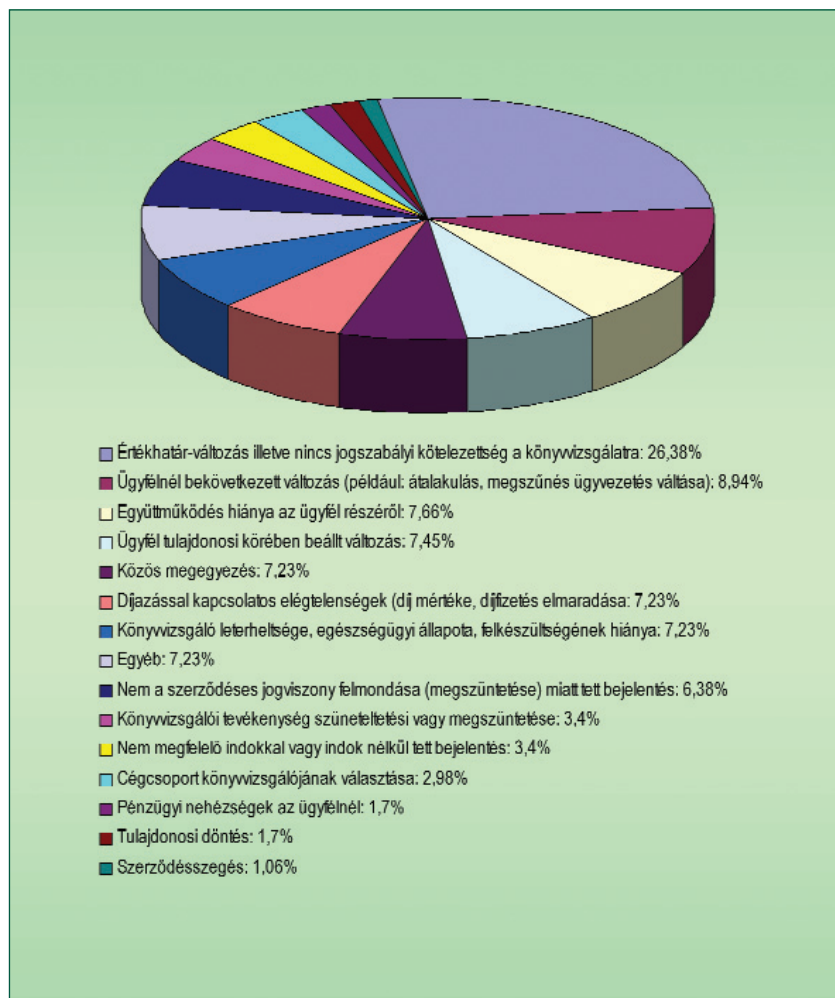
A BIZOTTSÁGHOZ ÉRKEZETT BEJELENTÉSEK ÉS MEGKERESÉSEK

alapuló könyvvizsgálói szolgáltatást igénybe vevők érdekét veszélyeztető helyzet feltárása érdekében folytathat közvetlen vizsgálatot és az ügy, a feltárt tényállásnak megfelelően nem minősült ilyennek, a kérést visszautasította.

Érkezett más kamarai fegyelmi ügygel kapcsolatos panaszbeadvány is, amit illetékeségből a törvényességi felügyeletet ellátó minisztériumhoz kellett továbbítani.

Kapott a bizottság olyan megkeresést is, amelynek alapján fegyelmi eljárást kezdeményezett a kamaránál, de volt olyan panaszbeadvány, ahol sem a bizottság, sem a kamara, sőt a mérlegképes könyvelők nyilvántartását vezető minisztérium sem jogosult eljárni, tekintettel arra, hogy a bepanaszolt személy nincs regisztrálva könyvvizsgálóként vagy mérlegképes könyvelőként. Ilyenkor a polgári peres eljárás jelent megoldást.

Előfordult, hogy a megbízó a könyvvizsgáló együttműködési hajlandóságának hiánya miatt tett panaszt, de volt arra is példa, hogy a bizottságnak a cégbíróságra kellett továbbítani a könyvvizsgáló megkeresését a beszámolóban feltüntetett, a könyvvizsgáló szerepére vonatkozó valótlan adat miatt.

A BIZOTTSÁG 2011. ÉVI FŐ CÉLKITŰZÉSEI

A kkt által meghatározott általános célok a működés negyedik évére sem változnak. A bizottság törekvése, hogy hozzájáruljon a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység átláthatóságához, ellenőrizhetőségéhez, és ezen keresztül segítse a közérdek megfelelő érvényesülését. A könyvvizsgálói törvény 2010. évi módosítása következtében azonban a korábbiakhoz képest új hangsúlyok jelentkeznek a következő évi munkában.

A kkt-ban nevesített és visszatérően jelentkező feladatok mellett 2011 legfontosabb kihívása a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálatát ellátó kamarai tag könyvvizsgálók, könyvvizsgáló cégek minőségbiztosítási rendszerének kiépítése a kamarával közösen és a KKB közvetlen irányítása mellett megvalósuló ellenőrzések megkezdése lesz. A rendszer kialakításával kapcsolatos feladatok, beleértve a független ellenőrzés feltételeinek megteremtését, 2011 első felében esedékesek. A törvényi szabályozás értelmében a független ellenőrökkel végzett minőség-ellenőrzés az eddiginél szorosabb együttműködést igényel a kamara és a bizottság között. A független ellenőrök felkészítésében a KKB támaszkodhat más közfelügyeleti hatóság, illetve nemzetközi továbbképző intézmény – a jelen beszámolóban is említett – ajánlatára. A minőség-ellenőrzéssel kapcsolatos előzetes munkálatokat követően a konkrét ellenőrzések 2011 második felében kezdődhetnek.

Ugyancsak új feladatot jelent a kkt módosítása következtében a más államok illetékes hatóságaival való együttműködés feltételrendszerének megteremtése és a már ismert együttműködési igények kezelése. Az egyes

harmadik országok, mint például az Amerikai Egyesült Államok közfelügyeleti hatóságával folytatott együttműködés kereteinek kialakítása a 2011. évi bizottsági munka egyik hangsúlyos pontja lesz.

Tekintettel arra, hogy a könyvvizsgálói közfelügyeleti tevékenység súlypontja a gazdaság szereplői számára nagyobb kockázatot hordozó, illetve a nemzetgazdaság működése szempontjából meghatározó jelentőségű vállalkozások, a bizottság továbbra is szorgalmazza a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodói kör jogszabályi bővítését. A javaslat elsősorban a hitelintézetekre, biztosítókra vonatkozik, de az ismert pénzügyi nehézségek miatt megfontolást érdemelnek az állami nagyvállalatok és az önkormányzatok is. A bizottság 2011-ben ismételten javasolni fogja az illetékes miniszternek a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók körének kibővítését.

KKB

KKB

Beszámoló a Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság 2010. évi tevékenységéről
Budapest, 2011. március